

Behoud of herbestemming?

Vlaams minister Geert BOURGEOIS lanceert nota over toekomst parochiekerken

- ▶ Veel kerken nauwelijks nog gebruikt
- ▶ Langetermijnvisie is meer dan nodig
- ▶ Overheid kan geen beslissing forceren

Erik De Smet

Net voor de zomervakantie legde Geert Bourgeois (NVA), Vlaams minister van (onder meer) Binnenlands Bestuur, de Vlaamse regering een conceptnota voor over de toekomst van de parochiekerken op haar grondgebied. Vlaanderen telt 18.000 parochiekerken en sinds 2004 is het Vlaams Gewest bevoegd voor de materiële organisatie en de werking van de erkende erediensten.

De minister stelt vast dat het ruime aanbod aan parochiekerken schril afsteekt tegen de toenemende ontkerkelijkheid. „Door de gestage afname van de kerkpraktijk wordt een aantal parochiekerken minder of niet meer gebruikt voor hun religieuze functie”, klinkt het. „Veel kerken blijven bovendien voor het grote publiek grotendeels gesloten of zijn alleen open tijdens de eredienst. Deze situatie is des te problematischer wanneer de pa-

Sinds juni staat de parochiekerk van Kaaskerke (Diksmuide) te koop. De gemeente wilde het gebouw eerst in erfpacht geven, maar niemand hapte toe. © Violet Corbett Brock

rochiekerk een geringe cultuurhistorische waarde heeft.”

Voor kerkfabrieken en gemeentebesturen is het beheer en het onderhoud van deze parochiekerken een zware last geworden. In 2009 moesten bijvoorbeeld de

Vlaamse gemeenten 42 miljoen euro toesteken om de tekorten van de kerkfabrieken te dekken.

Bourgeois' conceptnota komt niet uit de lucht vallen. Ze is het resultaat van veel overleg tussen de betrokken partijen. De minis-

ter wil de komende jaren een langetermijnvisie op de toekomst van de parochiekerken zien ontwikkelen, een visie die tot nog ontbreekt. Cruciaal is het besef dat het behoud van de oorspronkelijke functie de beste garantie biedt voor het behoud van het patrimonium, maar dat het bedenken van een nieuwe bestemming vaak de meest haalbare oplossing is op korte termijn. Bourgeois wil zoeken naar financiële ondersteuning van neven- en herbestemmingsprojecten, al kan de overheid de kerkpraktijk niet sturen. De ultieme beslissing over de toekomst van een kerkgebouw blijft in handen van de Kerk.

De conceptnota wenst ook meer slagkrachtige kerkraden en een meer coördinerende rol voor het centrale kerkbestuur. Ook wil de minister dat gemeenteraden de bevoegdheid krijgen een meerja-

renplan van een kerkfabriek aan te passen, en niet slechts goed of af te keuren.

De meest concrete suggestie in de conceptnota is de erkenning van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) als expertisecentrum voor het beheer en de herbestemming van parochiekerken. Het CRKC werd in 1997 opgericht als een binnenkerkelijk steunpunt voor het behoud van het eigen erfgoed en krijgt dus voortaan een bredere taak van overheidswege.

Duidelijk is dat het kerkelijke landschap ingrijpend zal veranderen. Of een parochiekerk nog zin heeft, is een vraag die zich vooral opdringt in stedelijke gebieden (waar zich veel kerkgebouwen bevinden op korte afstand van elkaar) en in ontvolkte landelijke streken zoals Zuid-Limburg, de Westhoek en Zuid-Oost-Vlaanderen (waar veel kleine kerkdorpen zijn).

Maar wat is een deugdelijke nevenbestemming, om de term van de nota te gebruiken? Niet overal is er behoefte aan een concert- of repetitieruimte. Wellicht dringt een radicale herbestemming zich dan op, al hebben we in ons land daarmee amper ervaring. Bij onze noorderburen functioneren ge-

‘Evenwichtige nota vraagt gecoördineerde aanpak’

Nicole LEHOUCQ

Volgens Ludo Collin, kanselier van het bisdom Gent en voorzitter van het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC), is de nota-Bourgeois (zie artikel hierboven) evenwichtig.

„De problematiek wordt in kaart gebracht en de verantwoordelijkheden van de betrokken besturen op elkaar afgestemd, om vandaar uit oplossingen aan te reiken voor een probleem dat niemand kan ontkennen. Sommige cultusplaatsen worden inderdaad nog weinig gebruikt. Nu moeten de vijf Vlaamse bisdommen nadenken over de kwestie van de herbestemming van parochiekerken en moet de kerkgemeenschap op een gecoördineerde wijze naar buiten komen. Ik pleit ervoor geen kerk te onttrekken aan de eredienst, te desactiveren, vóór men weet welke bestemming men aan het gebouw in de toekomst zal geven, want anders creëert men een ruïne.”

„Ook moet worden nagedacht over een lijst van extra activiteiten die kunnen plaatsvinden in een kerk, zonder dat ze aanstootgevend zijn voor de eredienst. Een dergelijke nevenbestemming heeft overigens ook positieve effecten: meer mensen dan louter de kerkgangers voelen zich aldus betrokken bij het kerkgebouw en mogelijke concrete aanpassingen van sanitair en verwarming – waarvoor de minister middelen ter beschikking stelt – komen ook de kerkgangers ten goede.”

„De vraag van minister Bourgeois aan het CRKC om een coördinerende rol te spelen als hét aanspreekpunt voor alle betrokken instanties, stelt ons centrum voor nieuwe uitdagingen. Het CRKC heeft nood aan een sterke vertegenwoordiging van alle bisdommen en zal een stuurgroep oprichten. Want de vraag biedt ook mogelijkheden: vanuit de Kerk kunnen we zelf initiatieven nemen en die in alle openheid bespreken met de betrokken overheden.”

Ludo Collin
© Kristof Ghyselincx

‘Toekomst parochielevens voor ogen blijven houden’

Ward Kennes
© CD&V

Erik DE SMET

Volgens Ward Kennes, burgemeester van Kasterlee en Vlaams volksvertegenwoordiger voor CD&V, is het hoog tijd dat het dossier van de parochiekerken in Vlaanderen aandacht krijgt. „Te lang stippelde elk bisdom inzake kerkgebouwen zijn eigen beleid uit, want er is grote nood aan een globale visie. De nota-Bourgeois geeft geen aanzet tot sluiting of sloop. Die keuze blijft plaatselijk.”

Volgens Kennes spitst het debat zich vooral toe op herbestemming van parochiekerken en is een nevenbestemming bedenken een hoofdzakelijk theoretische discussie, die in de praktijk amper zal losbranden. „Voor een concert zit je comfortabeler in een echte concertzaal of een cultureel centrum. Maar wat kan een goede herbestemming dan zijn? Een hotel? Een boekenwinkel? Herbestemming kost veel geld. De nota geeft ook geen duidelijk antwoord op de vraag wie het dossier in handen moet nemen. De gemeenten staan alvast niet te springen. Slopen kan niet in het geval van beschermde gebouwen, wel voor veel kerken die geen of nauwelijks honderd jaar oud zijn. In een dorp ligt dat anders. Daar raak je aan het weefsel van de gemeenschap.”

Kennes is een voorstander van de versterking van het centrale kerkbestuur. „Van de kerkfabriek wordt veel gevraagd. Meer bevoegdheden toekennen aan het centraal kerkbestuur ontlast de vrijwilligers en biedt de overheid een professioneel aanspreekpunt. Een gemeente moet ook kunnen beslissen waar ze prioritair geld in steekt. Als van de vier kerken er drie toe zijn aan restauratie, moet er gekeken worden welk gebouw voorrang verdient. Het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur kan ons daarbij helpen. Restauratie moet gekoppeld zijn aan een visie op de toekomst. Ten slotte mogen we het debat niet verengen tot het erfgoed en moeten we ook de toekomst van het parochielevens voor ogen houden.”

Bourgeois' nota wil meer slagkrachtige kerkraden en een ruimere bevoegdheid voor de gemeenteraden

wezen parochiekerken als boekhandel, gezondheidscentrum, museum of kantoorruimte. Als dat niet mogelijk blijkt, wordt slopen de enige uitweg, ook al zijn vele kerken bepalend voor het uitzicht van het dorp en een baken voor de gemeenschap, niet-katholiek inclusief.

Advertentie

GEZIEN OP VTM

Stannah trapliften de ideale oplossing.

Nieuw model Stannah

Stannah bvba Poverstraat, 94 1731 Relegem fax: 02 366 44 80	info@stannah.be www.stannah.be	Bestel en documentatie gratis: tel 0800 95 950 Toestel SO128 (gratis nummer)
--	-----------------------------------	---

Naam + voornaam

Adres

Postcode

Stad

Tel.: